

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.320

Dimarts, 7 de març del 2017

SUMARI

- 1 Jaume Corbera Pou ► Un *tiet* sobrevingut
- 2 Eugeni S. Reig ► Sobre oncle, tio, tiet i tieta
- 3 Magí Camps ► La parla es fa norma
- 4 Maria Cucurull ► Tres trets típics de bar
- 5 Reminiscències ► Bastanta, per Josep M. Espinàs
- 6 Rudolf Ortega ► L'accés a la llengua com un dret
- 7 Ramon Torrents ► Sobre 'Cent anys de *Normes ortogràfiques*', ed. a cura de Daniel Casals i Neus Nogué
- 8 Gemma Brunat ► Quan el basc i el català s'assemblen
- 9 Pau Vidal ► El catanyol es cura
- 10 Convocatòries i enllaços

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Butlleta de subscripció

[InfoMigjorn](#) és una publicació setmanal sobre llengua. La subscripció anual (persones físiques)* són 20 euros. Si us hi voleu subscriure empleneu aquesta butlleta i envieu-la per correu electrònic a infomigjorn@migjorn.cat o bé per correu postal a Xarxa de Mots, Travessera de Gràcia 238, baixos 1a, 08024 Barcelona.

Nom i cognoms:

Adreça electrònica:

D'on sou?

Opció A. Domiciliació bancària. IBAN (24 xifres):

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Opció B. Ingrés o transferència de 20 euros a un d'aquests dos comptes:

- CaixaBank ("la Caixa"): **ES31 2100 0807 7802 0113 0452**
- Banc de Sabadell-CAM: **ES67 0081 0077 8400 0145 6056**

En fer la transferència, indiqueu **el nom** complet i **l'e-mail** on voldreu rebre els butlletins.

Opció C. Pagament per PayPal o bé amb targeta de crèdit: visiteu la pàgina <http://www.migjorn.cat/okalta.html> i feu clic al botó "Subscriure-s'hi".

Per a qualsevol dubte o consulta, escriviu a infomigjorn@migjorn.cat

* Subscripcions institucionals: 50 euros, amb dret a rebre el butlletí en cinc adreces.

D'acord amb la legislació sobre protecció de dades, en subscriure-us incorporarem les vostres dades al nostre arxiu. Teniu dret a sol·licitar l'accés a les vostres dades, modificar-les o cancel·lar-les escrivint a infomigjorn@migjorn.cat.

1 Un tiet sobrevingut

La dictadura lingüística dels mitjans de comunicació i la caboteria dels polítics (II)

Jaume Corbera Pou

<http://dodeparaula.blogspot.com/2017/01/la-dictadura-linguistica-dels-mitjans.html>

El 27 de maig de 2016 vaig publicar una primera part d'aquest article, que volia continuar al cap de poc i, això no obstant, vaig anar deixant davant altres treballs més urgents. Us deman disculpes als qui esperàveu aquesta segona part i ja no confiàveu que sortís mai. Mentrestant ha passat una cosa molt important, de la qual avui no parlaré gaire, perquè encara no m'ha llegut fixar-m'hi amb atenció: la sortida de la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC. Només en diré, perquè això es veu amb una ullada general, que més que claredat normativa pareix que aporta més confusió, perquè tot i posar en lletra més petita determinats usos col·loquials (dins els quals no distingeix, inexplicablement, aquells que són genuïns –però de més o menys reduïda extensió dialectal– d'aquells que són clarament d'interferència forastera) no dictamina amb precisió quines són les normes concretes aplicables a qualsevol registre formal. Fer una gramàtica a la vegada descriptiva i normativa, si la segona vol ser restrictiva respecte de la primera sense dir-ho clarament, no és la millor manera de donar llum a l'usuari no especialitzat. Tornem, però, a la denúncia de les imposicions arbitràries que els mitjans de comunicació i, en alguns casos, els polítics han promogut i mantenen.

En el conjunt de llengües gal·loromàniques transalpines, és a dir les formades a l'espai *grosso modo* corresponent a França, Bèlgica i la Suïssa dita *romande*, al qual conjunt pertany l'àrea lingüística catalana, el germà del pare o de la mare (o el marit de la germana d'aquests) ha mantengut la denominació llatina d'AVUNCULUS 'germà de la mare', evolucionada a *oncle* i altres variants (per exemple, mall. *onclo*, *conco*, *blonco*); mentre que per a la germana del pare (etc), els parlars occitans, francesos septentrionals i francoprovençals, mantenen el llatí AMITA 'germana del pare', evolucionat en *tante* / *tanta* i altres variants; i en canvi el català ha assumit l'hel·lenisme *tia*, ja incorporat al llatí vulgar del sud italià. És a dir, mentre els parlars iberoromànics i italics centremeridionals han igualat la denominació per als dos sexes (*tío* – *tía*, portuguès, castellà, aragonès; *tiu* – *tia*, asturià; *zio* – *zia* i variants, italià), els parlars gal·loromànics i nord-italics han mantengut una denominació diferent per a l'home (*oncle*, *barba* i variants) i per a la dona (*tia*, *tanta* i variants, *magna*, *lalla*...). Com en tants i tants de casos, el sistema català és semblant al dels parlars gal·loromànics i diferent al dels parlars iberoromànics. Però també en aquest cas el català ha

sofrit la pressió del castellà, i en època més o menys moderna, segons l'àrea geogràfica, el *tío* s'ha infiltrat per a substituir l'*oncle*, per a fer la parella a l'estil espanyol. En valencià ja està documentat en la primera meitat del segle XVIII (Corpus informatitzat del català antic), mentre que a Mallorca s'hi troba ja el 1840 al diccionari de P. A. Figuera, però com a denominació secundària respecte d'*onclo*, i a Catalunya no apareix escrit fins a finals del XIX (Corpus textual informatitzat de la llengua catalana). Si bé és ver que a bona part del valencià *tío* és avui absolutament predominant, no ho és tant a Catalunya i les Balears, on *oncle* (en les diverses variants) ha resistit i és ben viu, o com a mínim conegut, en ambients sobretot no urbans.

En el procés de recuperació i normalització del català és evident que des de la perspectiva de la llengua nacional s'havia d'haver procurat que *oncle* fos la forma estàndard promoguda per tots els mitjans, i deixar que *tío*, si un cas, sobrellevés en els registres col·loquials informals; sense cap problema, se'n podia prescindir fins i tot en converses de to col·loquial a la televisió o al cinema, perquè *oncle* no és cap arcaisme desconegut per la població de parla catalana. En lloc de fer-ho així, però, hom ha preferit fer la trampa de promoure *el tiet*, com si fos la masculinització de *la tieta*, i així hom pretén burlar la normativa lèxica sense dir *tío* (massa evident castellanisme, que a més s'ha destinat a l'argot més col·loquial per a referir-se a qualsevol individu) ni sense dir *oncle*, que els assessors de sempre consideren poc adequat al llenguatge modern. (Vegeu, per exemple, com l'*Ésadir* considera *tiet -a* com a forma principal, a la qual remet des d'*oncle*.) D'allò que es tracta novament és de fer veure que el català *coincideix casualment* amb l'espanyol, que tampoc aquí no hi ha diferència. ¿Per a què volem la independència si la nostra llengua és ben dependent de l'espanyola? *A Catalunya en català!* podria ser el lema dels mitjans de comunicació que tant d'entusiasme mostren per consagrar la coincidència entre les suposades llengües diferents.

2 Sobre oncle, tío, tiet i tieta

Eugeni S. Reig

Oncle és la paraula patrimonial catalana per a denominar el germà del pare o de la mare i, també, el cosí del pare o de la mare. La paraula *oncle* la tenim documentada des del segle XIII i deriva del llatí *AVŪNCŪLUS* que significa 'germà de la mare'.

Hui en dia, tots els valencians, en els nostres parlars heretats per tradició oral, usem, per als conceptes definits, la paraula *tio*, no la paraula *oncle*. *Oncle* és, actualment, un vocable introduït per la llengua culta que no l'usa cap valencià en el seu llenguatge espontani. No hi ha cap valencià que diga «el meu oncle», tots diem «mon tio». En les *Canyisades*, els articles que, amb el pseudònim de *Canyís*, va publicar Joaquín Amo en el periòdic *El Pueblo* de Monòver a començament del segle XX, trobem diverses vegades la paraula *onque*, variant formal d'*oncle* que significa 'persona de respecte'. *Onque* no significa 'germà del pare o de la mare' ni tampoc 'cosí del pare o de la mare', significa únicament i exclusivament 'persona de respecte'. La forma, *onque*, s'usava amb eixe significat en el Monòver de començaments del segle XX, fa més de cent anys. No crec que hui en dia l'use ja ningú en el llenguatge espontani del carrer o de la família. Però la paraula sí que és coneguda per molts monovers, especialment pels que estan més conscienciats en conservar i recuperar les tradicions de la terra. Actualment hi ha a Monòver un grup musical que es diu *L'onque Pere el Banderó* que es dedica a recuperar cançons locals antigues i a cantar-les en públic. En les lletres que canten apareix sovint el mot *onque*, tan estimat pels monovers i que intenten reviure com un valuós patrimoni local.

Carles Segura Llopes no arreplega la paraula *onque* en el seu llibre *Una cruïlla lingüística. Caracterització del parlar del Baix Vinalopó*. Encara que Monòver queda fora –però molt propet– de la comarca del Baix Vinalopó, el fet que no l'arreplegue Carles Segura en el llibre citat, que és un vertader diccionari de formes característiques de la comarca, és significatiu.

Germà Colón, en el seu llibre *El lèxic català dins la Romània*, assegura que *tio* és un castellanisme del qual no ha trobat documentació en català anterior al segle XIX. Escriu Colón: «També *oncle* es veu amenaçat pel castellanisme *tio*, que té l'avantatge de poder recolzar-se en el femení *tia*». En una nota al peu de la pàg. 53 escriu: «En cat. ant., al costat d'*oncle* apareix amb freqüència la forma *avoncle*, de la qual són variants modernes *blonco* i *conco*. De *tio* no en conec documentació anterior al segle XIX. [un exemple valencià isolat i poc representatiu del 1668 a Ferrando, *Certàmens*, p. 1054]».

Si entrem en el CIVAL (Corpus informatitzat del valencià) de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, trobem 3.005 resultats per a la paraula *tio*, dels quals 35 corresponen al segle XVII, 3 al segle XVIII i la resta a segles posteriors fins a l'actualitat.

Considere que *tio* –a banda de la influència del castellà– podria ser molt bé un singular analògic format a partir del femení *tia* de la mateixa manera que *viudo*

s'ha format a partir de *viuda*, *burro* a partir de *burra* i *nino* a partir de *nina*. Considere que les parelles *tio/tia*, *viudo/viuda*, *burro/burra* i *nino/nina* són completament legítimes en la nostra llengua. El DIEC recull *viudo*, *burro* i *nino*, però no arreplega *tio*. ¿Podem assegurar que *tio* és només un castellanisme i no té res a veure amb l'evolució interna de la llengua? Sobre açò no podem assegurar res, només podem elucubrar. El castellà ha estat al costat del valencià des dels primers temps i des de fa 300 anys, a més d'estar al costat, ha estat damunt del valencià i, fins i tot, incrustat dins d'ell. I en els darrers cinquanta anys això s'ha agreujat moltíssim. Les dues llengües, des de sempre, s'han influït mútuament, però, per raons òbvies, el castellà ha influït molt més sobre el valencià que al revés. ¿Què hauria passat si el valencià haguera estat completament aïllat del castellà? ¿La parella *oncle/tia* seria d'ús general, tothom la coneixeria i l'usaria i la paraula *tio* seria completament desconeguda pels valencians? No podem saber-ho perquè és completament impossible assegurar com haurien sigut les coses en unes circumstàncies que no s'han donat.

El que sí que podem dir és que actualment la paraula *tio* és d'ús general en valencià. Vulguem o no vulguem, ens agrade o no ens agrade, tots els valencians diem *tio* i això no es pot negar perquè és exactament d'eixa manera.

Cal aclarir que els catalans també diuen *tio*, com els valencians, però fan trampa, usen el diminutiu *tiet*, i no perquè la persona en qüestió siga baixoteta o molt joveneta. Diuen *tiet* i no *tio* –de la mateixa manera que diuen *pillet* i no *pillo*– i així s'eviten la mala consciència de pensar que diuen una paraula castellana. El mot *tiet* l'usen a orri. A Catalunya Ràdio i a TV3 l'he sentit milanta vegades. El DIEC no l'arreplega, però el GDLC sí que ho fa i ens diu que *tiet* equival a 'oncle' en llenguatge col·loquial. L'usen a bondó escriptors catalans tan radicalment diferents com Santiago Rusiñol, Josep Maria Benet i Jornet, Joan Sales, Maria Aurèlia Capmany, Eduard Castellet, Monserrat Roig, Josep Pla, Quim Monzó o Lluís Calvo i Guardiola. I també ho copien alguns escriptors valencians com ara Isabel-Clara Simó, Joaquim González Caturla, Adela Ruiz Sancho o Josep Usó. Copie tot seguit un fragment de la novel·la *Júlia* de l'escriptora Isabel-Clara Simó, alcoiana que viu a Barcelona des de ben jove: «Miquel anà a Albaida a parlar amb Cosme, el fill dels tiets, que havien estat amos del mas d'Atzeneta. I li'l vengué per quatre duros.»

I de la mateixa manera que escriuen *tiet* i *tiets*, escriuen també *tieta* i *tietes*. A mi, això d'usar *tiet* i *tieta*, sempre en diminutiu, em sembla un llenguatge acriaturat postís i bastant ridícul. Jo tinc nebots i, respecte a ells, jo sóc son tio. Si algú diguera de mi que sóc «el seu tiet» em semblaria, sincerament, una falta de respecte.

Usar *tiet* i *tieta*, en diminutiu, només té sentit en el llenguatge infantil de caire afectiu d'uns xiquets quan es referixen a son tio o a sa tia. En el cas de la cançó *La tieta*, de Joan Manuel Serrat, podríem dir que el diminutiu *tieta* està justificat perquè fa referència a la tia fadrina, «la que no té més fills que els fills dels seus germans» i *tieta* és com sempre l'han anomenada els seus nebots encara que ja siguen grans. Però una cosa és emprar *tiet* i *tieta* en determinats contextos i una altra cosa ben diferent és l'abús que es fa en el català de Catalunya d'emprar-ho a orri.

Jo, als escriptors que empren sempre *tiet* i *tieta* en lloc de *tio* i *tia* els demanaria que, simplement per coherència, empraren també el diminutiu en tots els graus de parentiu i escrigueren *sogret* i *sogreta*, *paret* i *mareta*, *cunyadet* i *cunyadeta*, *gendret* i *noreta*, *avieta* i *avieta*, etc. Escriure habitualment *tiet* en lloc de *tio* i, en canvi, *sogre* en lloc de *sogret* és una contradicció. Com diem els valencians, “o tots moros o tots cristians”. O, si us agrada més, “o tots monges o tots canonjes” (si us plau, no ho canvieu per “o tots monjos o tots canonjos” que és una barbaritat).

El *Diccionari normatiu valencià* de l'AVL arreplega la paraula *tio* i, per tant, ja és normativa. I vulguem o no, més prompte que tard, el DIEC acceptarà *tiet*, com ja ho ha fet el GDLC. Ara, això sí, acabada en *-et*, per a dissimular.

València, 24 de febrer del 2017

3 La parla es fa norma

Magí Camps @MagiCamps

La Vanguardia Cultura|s, 04/02/2017

<http://www.lavanguardia.com/encatala/20170204/413989112068/la-parla-es-fa-norma.html>

L'Institut d'Estudis Catalans, que inclou l'acadèmia de la llengua catalana, va presentar al novembre la primera gramàtica normativa elaborada per la institució –i també la nova ortografia–, un segle després de la primera versió de Pompeu Fabra i que, reformada, ha estat vigent fins ara

La llengua catalana està d'enhorabona perquè aquesta tardor ha estrenat dos vestits nous: l'ortografia i la gramàtica. De fet, la primera és conseqüència de la segona. El cas és que l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) ha fet un pas de ge-

gant que cal reconèixer amb admiració. D'una sola tacada, ha fet un salt de cent anys, que ha anat de les primeres obres de Pompeu Fabra a la renovació completa, de l'obra d'autor a l'obra acadèmica.

El salt no és pas obra d'un dia, sinó de vint anys. Fa dos decennis que la Secció Filològica de l'IEC –l'acadèmia de la llengua catalana– va començar a treballar en la redacció d'aquesta nova gramàtica, a partir de l'obra fabriana i de tots els treballs que s'han fet durant aquests cents anys. Perquè la gramàtica és l'obra principal d'una llengua i, alhora, la que resulta més complicada de posar al dia. En el cas del diccionari, la segona pota de la normativa, les paraules evolucionen i els serveis lexicogràfics hi actuen amb més o menys celeritat, depenent dels recursos i de la infraestructura. Ara s'actualitza l'accepció d'una paraula, ara se n'hi afegeix una altra... La tercera pota és l'ortografia, que és el codi amb què s'escriu una llengua, però que no deixa de ser una convenció arbitrària.

La gramàtica, però, és com un ésser humà, que si toquem un colze, podem fer malbé el dit petit, i és per això que cal actuar-hi amb molta prudència i tenint en compte totes les interrelacions que s'hi produeixen. Joan Solà, un dels millors gramàtics dels últims temps, hi va intervenir d'una manera decisiva i, abans, ja va dirigir i publicar, el 2002, la *Gramàtica del català contemporani*, que, tot i ser una obra esparsa a partir de treballs de diversos autors, ja plantejava moltes de les novetats que ara han vist la llum. Per definició, la de l'any 2002 era una gramàtica descriptiva (que explica els diversos casos que es fan servir en una llengua, més enllà que siguin normatius o no, però sempre amb una base que els justifiqui), mentre que la d'ara és una gramàtica normativa... o potser no és ben bé així.

Anem a pams: amb la nova gramàtica normativa, la dicotomia correcte-incorreccte ja no és el centre de l'univers. Algunes veus discrepants han denunciat que la nova gramàtica té un caràcter descriptiu que no es correspon amb el que s'espera d'una gramàtica prescriptiva, redactada per l'autoritat lingüística, que limita les diverses opcions, o només en deixa una, com a referent de correcció. Aquests crítics consideren que la norma hauria de ser molt més concreta i molt més reduïda –ben bé com era la gramàtica catalana fins ara–, i no que expliqui, justifiqui i admeti diverses solucions per a una mateixa qüestió. El cas és que l'IEC, en la línia de les gramàtiques modernes de les llengües de cultura, s'ha estimat més anar per aquest camí, eixamplant la norma i etiquetant-la segons els parlars i els registres.

L'IEC no defuig la regla –de fet, està preparant una versió manual, que marcarà amb més concreció la norma, sobretot de cara als llibres de text, tot i que caldrà esperar alguns mesos–, però considera que la normativa pot ser molt més generosa que no ho era fins ara. Cent anys no passen debades, i menys encara amb la discontinuïtat i amb l'anormalitat que ha patit la llengua catalana durant el segle XX. Els plantejaments de Fabra, un enginyer visionari, eren perfectes en el moment que es van plantejar, però la realitat els va desvirtuar i la llengua no va anar pel camí que Fabra havia previst. Estic convençut que, avui, Fabra mateix estaria a favor d'aquesta actualització que ha dut a terme l'IEC.

La nova gramàtica descriu els diferents fenòmens lingüístics segons dues etiquetes. La primera són els dialectes, que n'anomena parlars. Així, les conjugacions verbals funcionen amb petites variants segons el baleàric, el valencià o el parlar del Principat. Totes les formes són normatives, però no són intercanviables. És a dir, en un context valencià no és adequat fer servir “jo estimo”, sinó “jo estime”, de la mateixa manera que en el context balear cal dir “jo estim”. Pel que fa a la manera de dir les hores, passa una cosa semblant. La gramàtica dona preferència al que anomena *sistema de campanar* (dos quarts de tres) i que era l'únic que recollia fins ara, però considera vàlid al País Valencià i a les Balears el *sistema de rellotge* (les dues i mitja). Això vol dir que els dos sistemes són correctes segons el parlar i, per tant, a Catalunya no és adequat fer servir el segon sistema. En altres casos, la norma es divideix segons els parlars orientals i occidentals, o per altres divisions dialectals.

La segona etiqueta que fa servir la nova gramàtica són els registres. No és el mateix escriure un assaig que interpretar un paper de perdonavides en una pel·lícula de gàngsters, allò que abans en deien de lladres i serenos. Fins ara, el català normatiu només servia per al primer cas. Ara, amb la norma eixamplada, l'IEC recull usos informals, fonamentats en usos consolidats, que permeten una flexibilitat més gran a l'hora d'escriure una obra de teatre o de doblar una pel·lícula. La nova gramàtica no baixa fins al nivell argòtic, però sí que obre la porta a formes populars, que poden ser tan genuïnes i antigues com la norma culta. L'ús d'aquest català col·loquial ja es feia així en la creació de ficció, però el dramaturg o el guionista quedaven automàticament foragitats de la norma i entraven en el camp de la transgressió. Ara, una part d'aquesta feina queda emparada pel paraigua normatiu.

Una cosa semblant passava en els mitjans de comunicació. Davant la clàssica lentitud de l'IEC i ateses les necessitats de comunicació i de claredat que imposa la informació, els mitjans es van veure obligats a transgredir, a eixamplar la

norma per la seva banda. De fet, això és una qüestió habitual també en castellà i en les altres llengües. Els mitjans són els que viuen més de prop i amb més immediatesa l'actualitat i la novetat, i això els converteix en capdavanters de l'ús de la llengua en qualsevol circumstància nova.

És per això que els equips lingüístics que treballen en l'àmbit periodístic tenen un pes específic determinant en tot el que passa amb els usos de la llengua. El fet de ser els primers a conèixer la novetat també els obliga a processar-la i a donar-li forma, molt abans que arribi el Termcat i l'Institut.

Així, paraules com *disseccionar* (en lloc de “dissecar un article”) o *nòvio* (per *xicot*) o *disfrutar* (en lloc de *passar-ho bé*) fa temps que alguns mitjans ja les van admetre i les fan servir, tot esperant la benedicció del DIEC (precisament el verb *disseccionar* ja ha estat admès, gràcies a aquest ús consolidat). De la mateixa manera, en els mitjans barcelonins era norma la regla de Coromines i Solà de *per* i *per a*. Ara, la nova gramàtica l'ha acollida en les seves pàgines, de manera que ha passat a ser normatiu allò que fins ara era una transgressió dels mitjans (tot i que tenia una gran acceptació per part del món acadèmic).

A tota aquesta feina, la Secció Filològica hi ha afegit uns fòrums de trobada amb tres sectors que considera fonamentals: l'ensenyament, els escriptors i els mitjans. Cadascun d'aquests grups té una responsabilitat diferent en l'ús de la llengua, i és per això que l'IEC ha volgut interrelacionar-s'hi, no pas per controlar-los, sinó per establir una comunicació enriquidora per a les dues bandes.

Pel que fa als mitjans, en dona fe la creació de l'Acadèmia Oberta, un espai web on els responsables lingüístics dels mitjans plantegem problemes, hi aportem solucions i demanem comprensió normativa per part de l'IEC. I val a dir que l'Acadèmia Oberta, gestionada per Oriol Camps –avui membre de l'IEC i abans assessor lingüístic de Catalunya Ràdio i del portal ÉsAdir–, funciona prou bé com perquè els mitjans la fem servir i siguem escoltats (tot i que no sempre se'ns doni la raó, esclar).

[...]

Submissió al castellà?

Les dues obres han estat criticades, sobretot amb l'argument d'una submissió a formes castellanques que han entrat en el català i que cal aturar sigui com sigui. L'IEC s'ha defensat dient que la llengua evoluciona i que molts d'aquests usos considerats castellanques ja es troben en obres anteriors a Fabra, com ara l'ús de “al començar” amb valor temporal, que ja feia servir Verdaguer en les seves obres.

Els puristes consideren que la història sociolingüística del català, especialment la de l'últim segle –amb guerres, dictadures i prohibicions–, és anòmla i això fa que calgui lluitar per preservar-ne la puresa idiomàtica. De fet, com va passar fa cent anys amb l'Acadèmia de Bones Lletres –que no es va afegir a la normativa ortogràfica de l'IEC fins al 1933–, avui també hi ha hagut algun mitjà que s'hi ha rebel·lat i n'ha fet bandera. Veurem quan es decidiran a pujar al carro o si esperaran vint anys com van fer els de l'Acadèmia de Bones Lletres.

Els parlants, i no pas les institucions, són els que tenen la paraula. Si la majoria de les persones fan servir una construcció gramatical que fins ara no era normativa, un dia o altre cal fer-la entrar dins de la gramàtica, agradi o no agradi, vingui del castellà o hagi aparegut per generació espontània. Amb l'ampliació gramatical, el purista pot continuar sent igual de purista, mentre que la majoria dels parlants, sense proposar-s'ho, estaran fent servir construccions que fins ara no es consideraven correctes i que ara han passat a ser-ho. Això ha de ser així i no pot ser d'altra manera, si no volem morir d'un excés d'esterilitat.

[Llegiu aquí l'article complet.](#) Vegeu també, del mateix autor, ["Pobra Alexandria"](#) (02/01/2017) i ["Comuns i comunes"](#) (16/01/2017).

4 Tres trets típics de bar

Maria Cucurull

El Periòdic (Andorra), 03/02/2017

<http://www.elperiodic.ad/opinio/article/56241/tres-tics-tipics-de-bar>

El lloc de les nostres relacions socials per excel·lència és el bar. És al bar on ens trobem ja de ben joves amb els amics, és l'indret on es fan les primeres cites, el punt de trobada amb la colla, on fem cerveses per desconnectar de la feina, o bé els vermuts dels diumenges. És als bars on probablement hem tingut les converses més filosòfiques i on ens hem cregut que arreglaríem el món.

Possiblement per la influència d'algunes sèries americanes com *Friends* o *How I met your mother*, darrerament s'ha imposat la moda dels *after works*, és a dir, la manera *apijada* de referir-se al bar un cop s'ha acabat la jornada laboral. I si abans s'anava a la granja a fer un cafè, ara s'estila més demanar una copeta de vi amb pernill ibèric o un gintònic. Els temps canvien i les modes també, però malauradament hi ha una tendència que es manté: en el sector de la restauració difícilment ens atendran en català.

I és que no és còmode ser catalanoparlant i anar en un bar o en un restaurant. Una prova fefaent és la darrera memòria de coneixements i usos lingüístics [d'Andorra] que es va presentar l'any passat. Les enquestes evidencien que només un 35,5% dels clients són atesos en català en el cas dels restaurants; però on la situació és encara més dramàtica és en els locals nocturns, on només en un 17,2% dels casos se'ns dirigiran en la llengua del país.

Amb les dades a la mà no és d'estranyar que el Servei de Política Lingüística hagi engegat una campanya per conscienciar la població sobre el fet que també en aquest sector podem parlar en català. Ara bé, és important tenir en compte que el canvi de mentalitat, a més del cambrer, també cal que el faci el client, ja que el problema sovint rau en la nostra actitud lingüística i en els prejudicis que tenim arrelats.

Vivim en una societat on hi ha nombroses sensibilitats i on cal parlar amb molts eufemismes per no ferir a ningú. Es poden defensar moltes coses, però mai la llengua. Simplement, perquè no queda bé. Hi ha defensors dels drets dels infants, dels animals, dels consumidors, dels treballadors... però no tenim prou activistes en favor dels drets lingüístics. Es barregen conceptes i hi ha molta demagògia darrere; per tant, demanar que es respectin els nostres drets com a catalanoparlants, malgrat que ens empari la llei, no es veu amb bons ulls; al contrari, ens poden titllar d'insolents.

I per postres... trobem en gairebé tots els restaurants tres errors lingüístics que es repeteixen gairebé sistemàticament.

LES POSTRES

Les postres són femenines i plurals. És una paraula invariable i en direm *postres* tant si menges un sol flam com si volem nombroses cireres.

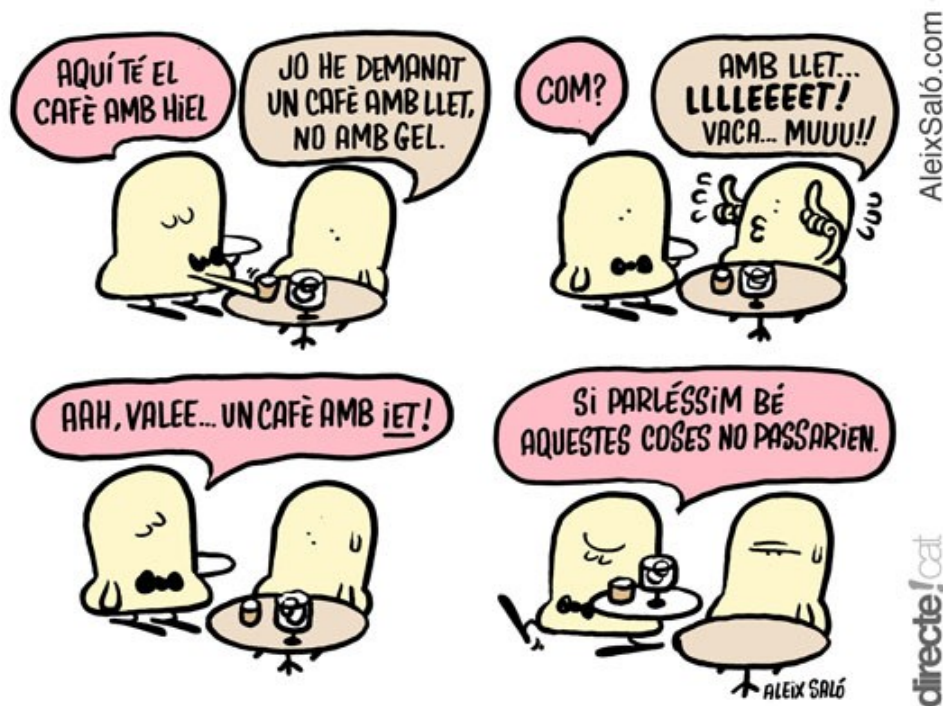
UN CAFÈ

Per què quan demanem un cafè sempre ens pregunten ¿sol? En podríem haver escollit un d'irlandès, un de descafeïnat, un de curt o d'americà, però hem triat el més simple que tenen a la carta... I no oblidem que l'opció més agosarada és la de demanar un cafè amb gel perquè corres el risc que t'arribi un cafè amb llet!

EL COMPTE

Sí, és veritat. Ens costa molt distingir entre *compte*, *conte* i *comte* ja des de ben petits... però el problema a l'hora de demanar quant puja el que hem demanat no és d'ortografia sinó de gènere. I és que hem de demanar *el compte* i no *la compta*. Per no confondre'ns és útil recordar expressions com *fer el compte de la vella* o *perdre el compte*...

És en un bar on he decidit escriure aquest article. De fons sento la dringadissa de gots i tasses i entre el brogit estrident de la màquina d'escalfar la llet i el xivarri eixordador de la clientela em pregunto si «per començar... el cambrer em prendrà nota en català».

► Ninot d'Aleix Saló publicat originàriament a *directe!cat* ca. 2010

REMINISCÈNCIES

5 Bastanta

Josep M. Espinàs... *avui fa 90 anys!*

Entre els lectors i jo (Barcelona: La Campana, 2011)

El senyor A. G. em deu llegir habitualment, cosa que agraeixo, perquè s'ha adonat que jo escric *bastant* i *bastanta*, *bastants* i *bastantes*, en uns casos que ell no considera correctes. M'explica que en comptes de dir que una paret té *bastant gruix* he de dir *bastant de gruix*; que tinc *bastant d'amics*; que no he d'escriure *bastanta terra* sinó *bastant de terra*. Reconeix que aquest *de* no sol utilitzar-se en el llenguatge corrent, ni en la majoria de llibres, però ho considera una incorrecció.

Confesso que les seves propostes lingüístiques –que em fa amb una molt estimable cordialitat– em semblen respectables, però d’una rigidesa excessiva. Sospito que el seu criteri està basat en el que diu el venerable però ja antic diccionari Fabra. A casa guardo l’exemplar que tenia el meu pare, que devia consultar-lo sovint, perquè està molt desmanegat. Fins i tot hi va posar unes cintes adhesives per intentar que les tapes s’aguantessin. En la primera pàgina, que ja està pràcticament desenganxada, s’hi pot llegir, escrit amb estilogràfica, “J. Espinàs”, escrit en una optimista diagonal ascendent. El pare, encara jove, no podia imaginar-se aquell any 1932 els contratemps que l’esperaven.

Obro el volum amb precaució, hi busco *bastant* i comprovo que els exemples que em posa l’amable lector són els mateixos que ofereix el diccionari de fa vuitanta anys. La veritat, senyor A. G., encara nen en la postguerra, no he estudiat mai gramàtica catalana. I des dels primers textos que vaig escriure, encara adolescent, no vaig fer servir el *de*. Els meus pares em van dir que jo escrivia amb *bastanta traça*, tenint en compte la meua edat, i no que ho feia amb *bastant de traça*.

Amb el temps em vaig anar interessant per les formes del llenguatge. I ara, no fa gaire, consultant el diccionari de Coromines, m’he trobat que cita un text de *Blanquerna* (1284): “el bisbe de Barchinona e yo, ab *bastant poder...*”. I de textos d’autors medievals recull les formes *bastant*, *bastanta* i *bastants*. Aquestes construccions sense *de*, doncs, avui d’ús habitual, tenen il·lustres precedents històrics.

D’altra banda, aquestes derivacions de *bastant* em semblen lògiques. Si diem *poc*, *poca*, *pocs*, *poques*, i també *molt*, *molta*, *molts*, *moltes*, ¿no és natural i coherent dir, en comptes de l’únic *bastant de*, *bastant* i *bastanta*, *bastants* i *bastantes*? El llenguatge evoluciona i s’adapta, com tota cosa viva. Tot allò que és innecessari per a la comprensió va quedant abandonat, i allò que és útil, precís i suficient s’acaba imposant. Ja ho va dir Horaci, benvolgut lector: “L’ús regula la llei del llenguatge”.

6 L’accés a la llengua com un dret

Rudolf Ortega @Rudolf_Ortega

[El País](#), 21/02/2017

M’arriben veus del costós periple que de vegades han de seguir els estrangers que volen aprendre català, lligats com estan a l’organització dels cursos gratuïts del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) i també a la seva pròpia disponibilitat, no sempre compatible amb els horaris i els llocs de realització dels cursos. I jo responc amb la iniciativa que aquesta mateixa setmana ha començat

a l'escola Torrent d'en Melis, del barri del Guinardó de Barcelona, tot un exemple que farien bé de seguir les autoritats de Política Lingüística si no volen que la llengua quedi reclosa a la torre de vori dels mateixos centres del CPNL.

Ja n'havíem parlat, del Torrent d'en Melis, en un article precedent ([“Dilluns en català”](#)), per esmentar la tasca de voluntariat lingüístic desenvolupada per algunes mares de l'escola amb altres pares i mares del centre, d'origen estranger, que demostraven interès per la llengua. Vist l'èxit de la iniciativa, ara han muntat un curs de català de nivell bàsic, amb l'aval del mateix CPNL –que certifica el títol– i amb l'acord dels diversos agents que intervenen perquè el curs sigui possible. Primer, les mateixes persones interessades en el curs, gairebé tot mares de l'escola, que han permès muntar un grup-classe de 25 alumnes; segon, l'entusiasme de la direcció, que facilita l'aula per a les classes una vegada s'ha completat la jornada lectiva ordinària; tercer, el centre del CPNL d'Horta-Guinardó que, un cop garantit el grup suficient, ha posat a disposició la professora del curs; i quart, l'AMPA del Torrent d'en Melis, que s'ha ocupat de tramitar una subvenció per garantir un element essencial perquè tot l'invent funcioni: un servei d'acollida per als fills de les mares interessades, que són alumnes del centre. Gràcies, doncs, a la confluència de tots aquests factors, aquestes mares, que pels motius que sigui no haurien tingut l'opció d'assistir a un curs normal en un centre del CPNL, poden seguir les classes amb regularitat en un entorn que coneixen i amb la tranquil·litat de tenir els fills –dels quals a casa solen ocupar-se en exclusiva– vigilats.

Es veu que el primer dia de classe a l'aula no s'hi cabia, i tot apunta que, així d'entrada, la iniciativa és un èxit. No és la primera escola on s'empesquen una cosa així, però bé estaria que propostes d'aquesta mena fossin més conegudes, compartides i, per què no, assumides per les autoritats com a mesures programàtiques de difusió de la llengua, perquè, ben mirat, els mateixos agents podrien confluïr en els nivells més alts de l'administració: el Consorci per l'Educació de Barcelona i el Departament d'Ensenyament com a titulars dels centres; el mateix Consorci per a la Normalització Lingüística com a responsable de la docència; i la FAPAC com a aixopluc de les AMPA per a la gestió dels serveis d'acollida. Vist així, un programa d'aquestes característiques podria convertir qualsevol escola pública en un centre de normalització lingüística en potència.

A banda de la gestió de la iniciativa, aparentment senzilla si tots els elements conflueixen, destaca el sentit íntim de la proposta, que capgira la noció habitual del que esperem que sigui l'actitud de la immigració respecte de la llengua com un deure (“han de fer un esforç per integrar-se, i per tant han d'aprendre cata-

là”, sentim dir sovint) per convertir-la en un dret, per a l'exercici del qual convé aprofitar tots els recursos a l'abast, que són molts. És a dir, l'aprenentatge de la llengua catalana com un dret de ciutadania exercit des dels primers espais de socialització comunitària (l'escola pública on van els fills) i entès no pas com un fi –com si el foment de la llengua catalana fos un objectiu en si mateix–, sinó com un pretext per incrementar les habilitats socials de les persones a través de les competències lingüístiques i fer comunitat educativa. El foment de la llengua no pas per mirar-nos el melic sinó per fer coses amb la gent.

L'escola Torrent d'en Melis és una escola pública inclusiva de tota la vida, d'aquestes que ara, des de la celebrada innovació pedagògica, en diuen “tradicionals”. Doncs que duri.

Vegeu també, del mateix autor i en el mateix mitjà, [“Cinquanta anys del català a l'escola”](#) (18/01/2017), [“La llengua dels comuns”](#) (24/01/2017), [“L'educació lingüística”](#) (31/01/2017) i [“Com s'aprenen les llengües?”](#) (07/02/2017).

7 Sobre 'Cent anys de Normes ortogràfiques'

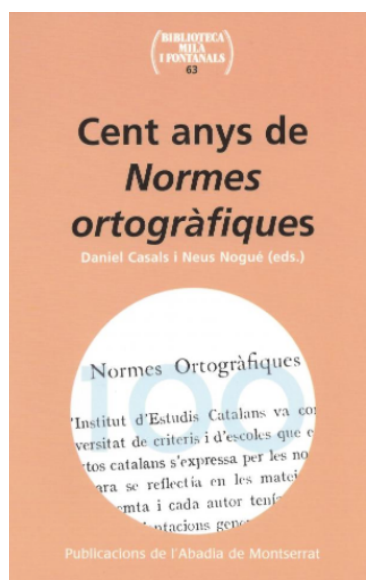
Ramon Torrents

Cent anys de *Normes ortogràfiques*

Daniel Casals i Neus Nogué, editors

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016

131 pàgines · 13 euros

Aquest volum, *Cent anys de Normes ortogràfiques*, no pretén estrictament de fer balanç de l'evolució ortogràfica viscuda d'ençà que el codi va ser instituit, sinó que, des de diferents angles i enfocaments, ofereix una visió de l'acceptació i les dificultats actuals del que va ser la primera pedra en la fixació del català escrit

gràcies a l'acció d'Enric Prat de la Riba, Pompeu Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans. Els responsables de l'edició, Daniel Casals i Neus Nogué, expliquen que el llibre és un dels dos fruits de les activitats promogudes pel Màster d'Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes, coorganitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Barcelona, en el centenari de la proclamació de la normativa ortogràfica (1913-2013). A part les jornades específicament dedicades al procés d'elaboració i la participació dels geolectes en la redacció de les Normes, la direcció del màster va prendre l'acord de publicar aquests estudis, que s'articulen en dos blocs: el primer, sobre els problemes de representació gràfica de la llengua i el grau d'acceptació aconseguit al País Valencià i les Balears, i el segon, d'orientació més general, referit a tres aspectes il·lustratius de la projecció social de la normativa en marcs i casos diversos.

Obre el primer bloc el treball «**Possibilitats i límits de la normativa ortogràfica**», de Brauli Montoya (Universitat d'Alacant, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Institut d'Estudis Catalans), que estudia i detalla tres possibles reformes ortogràfiques amb vista a una millor visibilitat i comoditat dels parlants que poden no sentir-se prou emparats pel sistema en vigor. Els tres punts es refereixen al nom de les lletres *f, l, m, n, r* i *s*; l'eliminació de l'accent greu *i*, així mateix, la supressió dels accents diacrítics. Contra la suspicàcia i el temor que, especialment pel que fa al segon punt, el simple enunciat de les mesures suggerides podria suscitar, la lectura d'aquest estudi és del tot convenient i saludable, no tan sols pel propòsit que l'anima –com a valencià, però també en nom dels parlants nord-occidentals–, sinó especialment per l'objectiu de fons d'assegurar la imatge unitària en les varietats territorials de la llengua i, encara, per la bona justificació dels punts de vista en què es fonamenta. Tot i ser agosarada, la proposta hauria de ser ben sospesada, i de fet sembla haver-ho estat, almenys potser en part, en la darrera reforma que ha afectat els accents diacrítics.

Si no és desplaçat d'afegir unes observacions als textos comentats, remarcaríem que la proposta de modificar el nom de les lletres *f, l, m, n, r* i *s*, ben defensada per Montoya, descarta potser injustificadament la possibilitat de descastellanitzar el nom d'aquestes lletres seguint les conclusions d'Albert Rossich (1999). Si en altres qüestions menors l'IEC no ha tingut dificultats greus a introduir canvis en el sistema ortogràfic –cas de la reducció dels accents diacrítics, tercer punt–, creiem que aquesta possibilitat encara pot ser un objectiu a considerar. La unificació en un sol signe gràfic accentual, raonada i justificada, creiem que –per motius que aquí ens excedeixen– fóra la més problemàtica.

«**L'ortografia amb relació als parlars balears**», de Joan Melià (Universitat de les Illes Balears), exposa el descabdellament d'una situació no tan formalment afectada per divergències entre el parlar i l'escriure, entre les varietats insulars i la norma oficial –també presents, si bé en un grau menor. A les Illes, la unitat de l'ortografia ha estat en general acceptada amb una històrica unanimitat ja des dels inicis. El contrast amb els plantejaments de l'anàlisi i les propostes de canvi formulades per Montoya és evident: mentre al País Valencià es parteix d'una situació de relativa dificultat –però sense al·lusió als cercles refractaris a la unitat de la llengua, que, com sabem, hi són ben presents i actius–, a les Balears la resistència s'ha demostrat menor i marginal, malgrat els brots i rebrots de gonellisme. Aquesta teòrica pau, tanmateix, no és segons Melià prou sòlida per assegurar el futur de la llengua, i, fora dels grupuscles refractaris, moguts, com al País Valencià, per objectius polítics, no se'n segueix cap idea disgregadora que sembli haver d'afectar la convenció ortogràfica.

En el segon bloc de treballs, una documentada anàlisi de Víctor Martínez Gil (Universitat Autònoma de Barcelona) tracta un cas personal no limitat a l'ortografia, sinó extensiu a una gran part de les directrius de l'Institut en un gran escriptor: «**Salvador Espriu i les Normes: acatar des de la recança**». La tensió que ressegueix l'obra i l'evolució d'Espriu pel que fa al dictat de l'autoritat lingüística produeix tota mena de reaccions, en el poeta mateix i en els seus crítics. El reconeixement de certs errors de joventut, la intel·ligència que el guia, la voluntat d'obediència i exemplaritat («Fabra és la personificació del seny català, d'aquesta altíssima qualitat que, diguin el que vulguin, abunda tan poc entre nosaltres», afirma), tant com el paper simbòlic que li és atribuït i que pren ell mateix amb tota consciència en el moment seu creatiu més fecund –també el políticament més difícil– i, encara, la revisió que fa el mateix Espriu en els darrers anys respecte a la seva posició voluntàriament disciplinada, tot plegat constitueix la matèria d'un estudi d'interès segur: finalment s'imposa la visió crítica que l'escriptor ja havia sentit davant el «respecte una mica infantil i ridícul per a la gramàtica, fins a convertir-la en una mena de cosa rígida, sense colorit... Pedantesca», però sense negar ni abandonar la fidelitat general a la norma. El permanent neguit ortogràfic i gramatical d'Espriu és el fil conductor que guia el treball de Martínez Gil. Si aquest neguit es resol, no és sinó a partir de l'equilibri entre la voluntat del ciutadà disciplinat i exemplar i les llicències que ell mateix creu justificades.

Cenyint-se exclusivament al camp de la convenció escrita, Josep Murgades dissertà a les jornades amb una mirada sobre la «**Dimensió política de l'ortografia**», que s'obre amb unes invocacions a Antonio Gramsci i Enrique Tierno

Galván que defineixen sense marge d'equívoc el paper polític, simbòlic i efectiu de tota norma, leitmotiv d'aquesta anàlisi.

La grammatica normativa scritta pressupone quindi sempre una «scelta», un indirizzo culturale, è cioè sempre un atto di politica culturale-nazionale. Potrà discutersi sul modo migliore di presentare la «scelta» e l'«indirizzo» per farli accettare volentieri, cioè potrà discuterai dei mezzi piú opportuni per ottenere il fine; non può esserci dubbio che ci sia un fine da raggiungere, che ha bisogno di mezzi idonei e conformi, cioè che si tratti di un atto politico.

—Antonio Gramsci (1953)

Pero el poder, en cuanto se aplica, es decir, en cuanto es tal poder, se cualifica por el vencimiento de una cierta resistencia, potencial o actual. Un poder que no se impone no es poder.

—Enrique Tierno-Galván (1961)

La codificació ortogràfica, que en el camp de la llengua va ser el primer fruit de l'obra empresa sota la guia d'Enric Prat de la Riba i la Mancomunitat, va treballar per un projecte polític de redreçament col·lectiu. En matèria lingüística, les Normes van aconseguir entre altres coses d'arraconar la consideració de dialecte tradicionalment associada a la llengua. Vençudes amb l'acceptació general les resistències inherents a tota reforma, i sobre una base lògica que, tanmateix, sempre contindrà imperfeccions, l'ortografia es va imposar. Murgades no deixa d'advertir sobre el perill d'introduir gaires canvis en un cos de salut compromesa. Els exemples amb què s'il·lustra el treball són un atractiu més a afegir a aquesta lectura.

Tanca el volum la perspectiva història oferta per Daniel Casals i Martorell (Universitat Autònoma de Barcelona) sobre **«El ressò i la difusió de les Normes ortogràfiques (1913) de l'IEC a la premsa durant el franquisme»**. Després de documentar la situació de la llengua en els decennis 1940-1960, marcats per la negació i la letargia, Casals exposa el context polític i social en la dècada 1960-1970, moment d'un cert desglaç del silenciament i la crua repressió de l'etapa anterior –amb la consigna política, per exemple, d'impedir tota al·lusió a Fabra o a un IEC que treballava en la clandestinitat. Tot seguit veiem quin ressò periodístic es va donar al cinquantenari de les Normes (1963). Una altra secció del treball és dedicada a dues mostres dels espais de temàtica lingüística que van tenir presència en els diaris d'aquell moment de relativa permissivitat, com és el cas de la divulgació de les Normes ortogràfiques en publicacions periòdiques (*El Correo Catalán* i *Tele/Estel*). En les conclusions, Casals veu que l'any 1963, en ocasió del cinquantenari de les Normes i després d'alguna ombra de reconeixement que el règim es veia obligat a fer per as-

segurar-se el crèdit internacional, la presència de la llengua inicia una prudent reaparició en els mitjans periodístics.

La conclusió a què permet arribar la lectura d'aquests *Cents anys de Normes ortogràfiques*, que recomanem sense reserva, és que les insegures perspectives de la llengua, la teòrica incomoditat en què poden viure els parlants de determinades àrees, les dificultats diàries, personals o col·lectives, res de tot això no és en cap cas un problema atribuïble al sistema ortogràfic, símbol de la unitat de la llengua que ens identifica en tota manifestació escrita.

8 Quan el basc i el català s'assemblen

Gemma Brunat

Núvol, 21/12/2016

<http://www.nuvol.com/noticies/quan-el-basc-i-el-catala-sassemblen/>

Basc per a catalanoparlants (Voliana Edicions, 2016) és un títol que d'entrada pot dur a equívoc, perquè no som davant d'una guia de conversa o un manual d'iniciació al basc. Però el subtítol, *O de com dues llengües tan diferents s'assemblen tant*, ja dona més pistes del que hi trobarem: una visita dins de l'èuscar en què, posant-lo de costat al català, s'acaba subratllant que, de fet, les gramàtiques de totes les llengües s'acaben assemblant d'una manera o altra.

Basc i català pertanyen a famílies lingüístiques diferents. En basc, com es diu al llibre, «ho posen tot junt en una sola paraula», mentre que el català té tendència a separar les peces. En basc, els objectes van abans del verb i en català els trobem darrere. En basc, el subjecte dels verbs transitius queda modificat, un tret inexistent en català. Ara bé: totes dues llengües permeten construir una oració amb el subjecte elidit. I quan és explícit, apareix a l'esquerra («com el cor»). A més, en totes dues llengües el verb auxiliar va acompanyat d'un participi. I totes dues tenen construccions en què apareix un datiu doblat. D'altra banda, al marge de l'estructura de la llengua, el basc i el català són llengües amb una estandardització recent que ha viscut processos similars.

Beatriz Fernández i Anna Pineda, les autores, no renuncien a fer servir tecniques (pels capítols s'hi passegen llengües ergatives, morfemes, casos, postposicions o clítics, per exemple), però la intenció és clarament divulgativa i per això recorren sovint a metàfores i comparacions per fer-se entendre. Així,

«la llengua és un lego» i la gramàtica «el manual d'instruccions per fer-ne encaixar les peces», o els arguments i els adjunts són, respectivament, protagonistes o actors de repartiment. Més enllà de parlar de català i basc, doncs, el llibre constitueix un recurs didàctic excel·lent per acostar-se a observar el funcionament de les llengües. El tercer capítol n'és un exemple deliciós, i epígrafs com «Manual per a emergències o com entendre sumàriament la sofisticada naturalesa de la flexió basca» o «Basc i estrelles Michelin» ja deixen entreveure el to del text.

[Llegiu l'article complet al Núvol](#)

9 El catanyol es cura

Pau Vidal [@pauetvidal](#)

El catanyol es cura. Interferències castellà-català (Barcelona: Barcanova, 2012), pàg. 65-66

La crisi és cosa de tots

EXEMPLE D'ÚS: «Huguet demana als ciutadans sense problemes laborals que aquest Nadal mantinguin **el seu** consum.»

ÚS CORRECTE: «...mantinguin **el consum (habitual / de sempre)**.»

EXPLICACIÓ: És clar que potser el que volia el conseller era que mantinguessin el d'ell, de consum. Que li paguessin les factures de la llum, vaja.

De qui és el rellotge?

EXEMPLE D'ÚS: «Amb aquesta actitud estàs perdent **el teu temps** i de retruc **el nostre**.»

ÚS CORRECTE: «...estàs perdent **el temps** i **ens l'estàs fent perdre a nosaltres**.»

EXPLICACIÓ: Perdre el meu temps? I quin altre puc perdre? Com pentinar-me els meus cabells o gratar-me el meu nas.

Tertulià expert precisament en consum

EXEMPLE D'ÚS: «Són factures de fa molts anys i no es pot exigir **el seu** pagament.»

ÚS CORRECTE: «...i no **se'n** pot exigir el pagament», o bé «no es pot exigir **que es paguin**».

EXPLICACIÓ: Les factures són posseïdors de la facultat de pagar? Com es menja això? El pronom feble en serveix, entre altres coses, precisament per a aquests casos, encara que de cop i volta ens n'haguem oblidat. Com l'autor d'aquest galimaties conceptual: «El que m'agrada més dels enigmes és la satisfacció que provoca **la seva solució**.» I de la satisfacció **de solucionar-los** què me'n dius?

Val més que en sobri

EXEMPLE D'ÚS: «La noia, de 13 anys, **de qui** es va denunciar **la seva** desaparició a l'agost...»

ÚS CORRECTE: «La noia, **de qui** es va denunciar la desaparició...»

EXPLICACIÓ: Una construcció redundant molt habitual als informatius. *De qui* i *seva* es refereixen tots dos a «desaparició de la noia». Per tant, n'hi ha un que hi sobra.

10 Enllaços i convocatòries

- ▶ Taula rodona **“[La Gramàtica de la llengua catalana de l'IEC, a debat](#)”**, amb **Neus Nogué, Josep Ruaix i Ernest Rusinés**. Dimarts **7 de març a les 7 del vespre**, sala d'actes del Centre Cívic Casa Golferichs, Gran Via de les Corts Catalanes 491, Barcelona.
- ▶ III Memorial Eva Monrós del GELA: **[col·loqui Replantar la llengua: del castellà com a llengua d'herència al català com a llengua d'adopció](#)**. Divendres **10 de març a 2/4 de 10 del matí**, aula Joan Maragall, Pati de Lletres, Facultat de Filologia de la UB, Gran Via de les Corts Catalanes 585, Barcelona.
- ▶ La Fundació Wikimedia i la Direcció General de Política Lingüística organitzen la **IV Nit de la Llengua al Món Digital**, en què diversos voluntaris realitzen una **[viquimarató](#)** amb l'objectiu d'ampliar amb referències fiables els articles sobre la llengua catalana a la Viquipèdia. **Barcelona, Tarragona i Tortosa, divendres 10 de març** del 2017 de 18 a 23h. **[Més informació en aquest enllaç](#)**
- ▶ **[Cercle Vallcorba](#)**. Podeu sol·licitar el servei de novetats amb el **[formulari d'alta](#)**.
- ▶ **[“Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona: rigor i precisió”](#)** (*Núvol*, 02/01/2017)

- ▶ El blog del TERMCAT: [És adequada la forma *vespa assassina* per a l'espècie *Vespa velutina*?](#) (16/02), [#termedelasetmana: llengua de signes catalana](#) (21/02), [Quin sentit donem al prefix *quasi*?](#) (22/02), [Què és la fanficcíó?](#) (23/02), [La terminologia de la grip aviària](#) (24/02), [#termedelasetmana: mòbil](#) (01/03), [Què és un \(o una?\) *blockchain*?](#) (02/03/2017).
- ▶ ["Ramon Ferrer, reelegit president de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua"](#) (*VilaWeb*, 03/02/2017)
- ▶ ["L'AVL expressa la seua disposició a col·laborar amb la nova RTVV"](#) (*La Veu del País Valencià*, 04/03/2017)
- ▶ Lluís Mesa, ["Criteris lingüístics de l'Administració"](#) (*Levante-EMV*, 16/01/2017)
- ▶ [*Paremiologia catalana*, núm. 13](#) (març de 2017), sobre dites i refranys catalans. [Voleu subscriure-us-hi?](#)
- ▶ ["Per comunicar, clar i català", nova campanya per fomentar l'ús de termes d'empresa en català](#) (DGPL, 01/02/2017)
- ▶ ["Lliçó contundent de llengua a Ciutadans al Consell de Mallorca"](#) (*VilaWeb*, 13/01/2017)
- ▶ Moisés Pérez, ["La llengua, protagonista de la nova RTVV"](#) (*El Temps*, 11/01/2017)
- ▶ ["Les 10 actituds contra els prejudicis lingüístics al País Valencià"](#) (*La Veu del País Valencià*, 03/01/2017)
- ▶ Pau Vidal, ["La Catalunya guássa\(p\)"](#) (*VilaWeb*, 03/01/2017)
- ▶ ["Eurodiputats catalans demanen que es promogui el català al Parlament Europeu"](#) (*El Món*, 13/01/2017)